

Προς
τον Υπουργό Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας
κ. Παναγιώτη Λαφαζάνη
Αμαλιάδος 17
11523 ΑΘΗΝΑ
Fax : 210-6447608

Θέμα: Ο ρόλος της Χωροταξίας, της Πολεοδομίας και της Περιφερειακής Ανάπτυξης, για την παραγωγική ανασυγκρότηση του τόπου

Αξιότιμε κύριε Υπουργέ,

Με την επιστολή μας αυτή, σε συνέχεια των συγχαρητηρίων για την ανάληψη των καθηκόντων σας, θέλουμε και εμπράκτως να σας διαβεβαιώσουμε για την επιθυμία και την πρόθεση συνεργασίας του Τμήματός μας με το Υπουργείο, καταθέτοντας ορισμένες προτάσεις και απόψεις για τον Χωροταξικό και Πολεοδομικό Σχεδιασμό.

Πάγια άποψη του ΤΕΕ είναι ότι ο ρόλος της Χωροταξίας, της Πολεοδομίας και της Περιφερειακής Ανάπτυξης, του «σχεδιασμού» δηλαδή, είναι καίριος για την παραγωγική ανασυγκρότηση του τόπου.

Δυστυχώς, το ελληνικό σύστημα σχεδιασμού συνεχίζει να τελεί σε σύγχυση. Ο χωρικός σχεδιασμός, ένα σύστημα προσανατολισμένο στον τύπο και όχι στο αποτέλεσμα, παρέμεινε ως είχε με τις νέες διατάξεις, ενώ επιπλέον γιγαντώθηκε ως προς τον κανονιστικό του χαρακτήρα, την πληθώρα ρυθμίσεων και την πολυπλοκότητά του. Αντίθετα από την εικόνα απορρύθμισης που δίνεται συχνά από τον Τύπο, το σύστημα χωρικού σχεδιασμού έχει οδηγηθεί στην «υπερ-ρύθμιση» με διδαλώδεις διαδικασίες, αλλά και πολλά «παραθυράκια» (στοιχεία ενός «πελατειακού» συστήματος).

Παράλληλα, παραμένει η διάσταση μεταξύ χωρικού σχεδιασμού και αναπτυξιακού προγραμματισμού. Ενδεικτικό παράδειγμα είναι το ότι, παρά τη χρονική σύμπτωση της εκπόνησης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της νέας προγραμματικής περιόδου (2014-2020) με τα Περιφερειακά Πλαίσια Χωρικού Σχεδιασμού, δεν εξασφαλίζεται η συμπληρωματικότητα και η μεταξύ τους συνέργεια. Κατά συνέπεια, πολλές από τις προτάσεις των Περιφερειακών Πλαισίων Χωρικού Σχεδιασμού θα παραμείνουν γράμμα κενό.

Με αυτά τα δεδομένα παραθέτουμε μία σειρά θεμάτων με αναφορά στο σύνολο της χώρας ειδικότερα στην Κεντρική Μακεδονία.

A. ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΑΜΕΣΗΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ:

- **Αποκατάσταση του συντονιστικού ρόλου του Υπουργείου στα ζητήματα χωρικού σχεδιασμού.**

Τα προηγούμενα χρόνια (τουλάχιστον από το 2009 και μετά) το κάθε Υπουργείο χάραζε τη δική του πολιτική για το χώρο, είτε αυτό ήταν το Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας (μέσω των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, το Νόμο 3982/2011 για τα Επιχειρηματικά Πάρκα, τον Επενδυτικό Νόμο, κ.ο.κ.), είτε το Υπουργείο Τουρισμού (Χωροταξικό Τουρισμού, Σύνθετα

ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ ΤΜΗΜΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Τουριστικά Καταλύματα), κ.ο.κ. Θα λέγαμε ότι το ΥΠΕΚΑ παραγκωνίστηκε, αφενός μεν γιατί οι αντικειμενικές συνθήκες ήταν τέτοιες, δηλ. υπήρχε μια αποσπασματική στρατηγική για πολλά πράγματα και δεν υπήρχε συνολική διαπραγματεύση των θεμάτων που αφορούσαν στο Υπουργείο, αφετέρου γιατί σε πολλά θέματα υιοθέτησε έναν μονόπλευρο λόγο, στη βάση μιας ασαφούς προσέγγισης περί «αιφορίας», χωρίς εξειδίκευση για το πώς αυτή εξυπηρετείται, κατά περίπτωση. Επομένως, το στοίχημα για τη νέα διοίκηση είναι να άρει αυτές τις συνθήκες περιθωριοποίησης υιοθετώντας έναν αναπτυξιακό λόγο και ανοίγοντας διαύλους επικοινωνίας με τα υπόλοιπα Υπουργεία (σίγουρα το Υπουργείο Τουρισμού ξέρει καλύτερα τις ανάγκες του Τουρισμού από το Υπουργείο Περιβάλλοντος) και την κοινωνία. Αυτό δε συνιστά απομείωση του ρόλου του ΥΠΕΚΑ. Αντιθέτως, δίνει τη δυνατότητα να καταστεί ένα σοβαρός και αξιόπιστος πόλος συντονισμού του Κυβερνητικού έργου σε ζητήματα χωρικού σχεδιασμού και αναπτυξιακού προγραμματισμού, τα οποία δεν είναι λίγα.

• Αποκατάσταση της σχέσης του Υπουργείου με τους θεσμικούς φορείς και την Περιφέρεια.

Τα τελευταία χρόνια θεσμικοί φορείς, όπως το ΤΕΕ, έχουν υποκατασταθεί ως συνομιλητές του Υπουργείου στη διαδικασία της παραγωγής πολιτικής, με πρόσφατο και τρανταχτό παράδειγμα το νέο Νόμο για τη Χωροταξική και Πολεοδομική Μεταρρύθμιση (Ν. 4269/2014), όπου το ΤΕΕ ουδέποτε κλήθηκε στις προπαρασκευαστικές επιτροπές και όποτε κατέθεσε την άποψή του, αυτή αγνοήθηκε επιδεικτικά. Αποτέλεσμα υπήρξε ένας νόμος «Φρανκεστάιν», μέσω του οποίου κάποιοι θεωρούν ότι θα νομιμοποιήσουν τις δραστηριότητές τους και κάποιοι θεωρούν ότι θα προστατεύσουν το περιβάλλον (ενώ προάγοντας ένα άτεγκτο και υπερκανονιστικό πλαίσιο ανοίγει ο δρόμος για “bypass” διαδικασίες). Σε αυτή τη διαδικασία, θα ήταν χρήσιμη η συνεργασία του Υπουργείου με τα Περιφερειακά Τμήματα του ΤΕΕ και τους Επιστημονικούς Συλλόγους της Περιφέρειας, σε θέματα αρμοδιότητάς τους, προκειμένου να αξιοποιηθούν νέες και διαφορετικές ιδέες.

• Μεταρρύθμιση της χωροταξικής και πολεοδομική «μεταρρύθμισης» (βλ. Ν. 4269/2014).

Το ελληνικό σύστημα χωρικού σχεδιασμού χαρακτηρίζεται ως ένα σύστημα χαμηλής ωριμότητας, κεντροβαρές, αποκομμένο από την αναπτυξιακή στρατηγική και διαμορφωμένο από συγκυριακούς παράγοντες, με πολύπλοκο και εξαντλητικά ρυθμιστικό θεσμικό πλαίσιο, που δίνει μεγάλη έμφαση στη διεκπεραίωση στατικών χωρικών σχεδίων.

Ο νέος Ν. 4269/2014 «Χωροταξική και Πολεοδομική Μεταρρύθμιση-Βιώσιμη Ανάπτυξη» διατηρεί αυτήν την κατάσταση και χρειάζεται επανεξέταση.

Αυτό που έχει απόλυτη προτεραιότητα και αποτελεί μέχρι σήμερα μία από τις βασικές υστερήσεις της ελληνικής πολιτείας, είναι να μπορεί η Περιφέρεια να παίρνει αποφάσεις για θέματα που αφορούν την ανάπτυξή της, στο πλαίσιο του εθνικού σχεδίου. Προς το σκοπό αυτό απαιτείται η μεταφορά εξουσίας από το κέντρο και η ενδυνάμωση των περιφερειακών δομών.

Δεδομένου ότι η αναθεώρηση των Περιφερειακών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης είναι σε εξέλιξη, σημειώνεται ότι μια κρίσιμη αρμοδιότητα που κατ' αρχήν μπορεί να αποκεντρωθεί, αφορά στην έγκριση, παρακολούθηση, αξιολόγηση, τροποποίηση και αναθεώρηση των Περιφερειακών Πλαισίων. Επισημαίνουμε ότι η δυνατότητα μεταβίβασης από την κεντρική διοίκηση της σχετικής αρμοδιότητας προβλέπεται από την παρ. 7 του άρθρου 8 του Ν. 2742/1999.

Εξίσου σημαντικό είναι να καλυφθεί η ανεπάρκεια του Ν. 4269/2014, αναφορικά με τοN στρατηγικό του χαρακτήρα, σε σχέση με τις ασκούμενες χωρικές πολιτικές (πολιτική οικιστικής ανάπτυξης, πολιτική οικιστικού δικτύου, πολιτική χρήσεων γης, κ.λπ.). Είναι σαφές ότι ο Νόμος δεν οδηγεί σε αλλαγή του κυρίαρχου προτύπου πολεοδόμησης στην Ελλάδα, το οποίο δεν είναι συμβατό με τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Τα Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια (ΓΠΣ) εξυπηρετήσαν για χρόνια το κυρίαρχο μοντέλο ανάπτυξης, που βασίστηκε σχεδόν εξολοκλήρου στην οικοδομή και συρρικνώθηκαν, με την πάροδο των χρόνων, σε σχέδια πρόβλεψης επεκτάσεων των σχεδίων πόλης (μόνο στην Κεντρική Μακεδονία οι επεκτάσεις των εγκεκριμένων ΓΠΣ καλύπτουν κατά 5,5 φορές τις ανάγκες του πληθυσμού της). Θετικό στοιχείο αποτέλεσε η ταυτόχρονη ρύθμιση των χρήσεων γης στον έξω-αστικό χώρο, με βάση το Ν. 2508/97. Τα ΓΠΣ (νυν Τοπικά Χωρικά Σχέδια) θα πρέπει παράλληλα να

ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ ΤΜΗΜΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ενσωματώσουν νέες κατευθύνσεις για τις αστικές περιοχές: προσαρμογή των πόλεων στην κλιματική αλλαγή, αστική αναγέννηση, βιώσιμη αστική κινητικότητα, κ.ο.κ. Μια σειρά πολιτικών της ΕΕ και Πρωτοβουλιών (π.χ. Mayors Adapt για την προσαρμογή των πόλεων στην κλιματική αλλαγή, Λευκή Βίβλος για τις μεταφορές, κ.ά.) συνάδουν προς τον επαναπροσδιορισμό του αντικειμένου τους και όπως αναφέρθηκε, αυτό πρέπει να γίνει άμεσα, επ' ευκαιρία μιας ουσιαστικής μεταρρύθμισης και επ' ευκαιρία της νέας προγραμματικής περιόδου 2014-2020.

• **Αλλαγή της διαδικασίας νομοθέτησης**

Επισημαίνεται ότι τα νομοσχέδια που κατατίθενται δεν πρέπει να περιλαμβάνουν πρόσθετες διατάξεις, σε σχέση με τα κείμενα που δίνονται σε διαβούλευση, οι οποίες να διαφοροποιούν ριζικά το περιεχόμενό τους. Τα τελευταία χρόνια γίναμε μάρτυρες αυτής της πρακτικής κατ' επανάληψη. Ενδεικτικά, με την υπ' αρ. 3253/3-9-2014 Επιστολή μας καταγγείλαμε ως απαράδεκτη τη διαδικασία που ακολουθήθηκε για το Ν. 4269/2014, δεδομένου ότι το Σχέδιο Νόμου που παρουσιάστηκε προς ψήφιση διέφερε σημαντικά από αυτό που τέθηκε προς διαβούλευση. Καμία από τις παρατηρήσεις μας δεν ελήφθη υπόψη, με πιο σημαντική την αντίρρησή μας για θέσπιση των Τοπικών Χωρικών Σχεδίων (ΤΧΣ) με Π.Δ/γμα. Ενώ για χρόνια το σύνολο των πολεοδόμων αναφέρονταν στην ανάγκη ενίσχυσης του στρατηγικού χαρακτήρα των ΓΠΣ, ο νέος Νόμος ανέδειξε περαιτέρω τον κανονιστικό χαρακτήρα τους.

• **Διασφάλιση της επάρκειας των πόρων για την προώθηση του χωρικού σχεδιασμού.**

Οι θεσμοθετημένες διαδικασίες για την προείσπραξη μέρους (10%) της εισφοράς σε χρήμα για τις Πολεοδομικές Μελέτες (ΠΜ) δεν εφαρμόστηκαν συστηματικά από τους ΟΤΑ και δεν απέδωσαν μέχρι σήμερα γιατί είναι ατελείς και συχνά κοινωνικά και πολιτικά μη επιθυμητές από τις τοπικές κοινωνίες. Προτείνεται αφενός να εξειδικευθούν οι διαδικασίες προείσπραξης εισφοράς σε χρήμα ώστε να γίνουν λειτουργικές, αφετέρου να θεσμοθετηθούν νέες πηγές οικονομικών πόρων (κοινοτικοί πόροι μέσω των ΠΕΠ ή/ και του ΕΠ Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον & Αειφόρος Ανάπτυξη, Πράσινο Ταμείο, προγραμματικές συμβάσεις) που σε συνδυασμό με την αποσαφήνιση των αρμοδιοτήτων έγκρισης να επιταχύνουν τις διαδικασίες ολοκλήρωσης του Πολεοδομικού Σχεδιασμού και την προώθηση της εκπόνησης ΓΠΣ/ ΣΧΟΟΑΠ και Πολεοδομικών Μελετών στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας.

Β. ΘΕΜΑΤΑ ΤΟΠΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ

• **Επένδυση εξόρυξης χρυσού και μεταλλουργίας στη Χαλκιδική.**

Η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας περιλαμβάνει ιδιαίτερα εκτεταμένα πεδία ορυκτού πλούτου. Η περιοχή της ΒΑ Χαλκιδικής, συγκεκριμένα, ταλανίζεται εδώ και χρόνια από τη διαμάχη που έχει ξεσπάσει σε σχέση με την επένδυση εξόρυξης χρυσού και μεταλλουργίας, με κύρια ευθύνη της Πολιτείας, η οποία πρέπει να αναλάβει πρωτοβουλίες για τη λύση του θέματος. Το συγκεκριμένο έργο, όπως διατυπώθηκε κατά την υποβολή των παρατηρήσεων του ΤΕΕ/ΤΚΜ επί της ΜΠΕ της επένδυσης, στην ολοκληρωμένη του μορφή, αποτελεί ένα τεράστιο εγχείρημα για τη φέρουσα ικανότητα της περιοχής, ανατρέπει τις γενικές αρχές χωροταξικού σχεδιασμού και ακυρώνει τις δυνατότητες παράλληλης αξιόλογης οικονομικής δραστηριότητας.

Το ΤΕΕ/ΤΚΜ θεωρεί σημαντική την αξιοποίηση του ορυκτού πλούτου, με απαραίτατο, όμως όρο, την ορθολογική διαχείριση του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων και την προστασία της ανθρώπινης υγείας. Το υπό εκπόνηση Περιφερειακό Πλαίσιο Χωρικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης της Κεντρικής Μακεδονίας, λαμβάνοντας υπόψη και τις προαναφερθείσες παρατηρήσεις του ΤΕΕ/ΤΚΜ επί της ΜΠΕ για το μέγεθος της επένδυσης, μπορεί να συμβάλει στην αποφόρτιση της κατάστασης, προτάσσοντας για την περιοχή ένα αειφορικό μοντέλο ανάπτυξης, με την επανεξέταση ζητημάτων, όπως το μέγεθος της επένδυσης αλλά και ο τρόπος παρακολούθησής της.

Τέλος, όπως κατ' επανάληψη έχουμε τονίσει, χρειάζεται να ισχύσουν οι διατάξεις και να προχωρήσουν οι διαδικασίες για σοβαρό ανταποδοτικό όφελος προς το δημόσιο και την κοινωνία από κάθε εκμετάλλευση ορυκτών πόρων.

**ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ**

• **Ρυθμιστικό Σχέδιο Θεσσαλονίκης.**

Το ΤΕΕ/ΤΚΜ αντέδρασε με σειρά επιστολών στην απόσυρση του τμήματος του Σχεδίου Νόμου που αφορούσε στο Ρυθμιστικό Σχέδιο Θεσσαλονίκης (ΡΣΘ), αλλά και στην κατάργηση του Οργανισμού Ρυθμιστικού Θεσσαλονίκης (ΟΡΘΕ). Επίσης, με τη σύμφωνη γνώμη του τέως Υπουργού ΠΕΚΑ, το ΤΕΕ/ΤΚΜ οργάνωσε και συντόνισε διάλογο με τους φορείς της πόλης, ώστε να προχωρήσει το συντομότερο δυνατόν η θεσμοθέτησή του νέου Ρυθμιστικού Σχεδίου.

Σχετικά με τον τρόπο θεσμοθέτησής του, η ΔΕ θεωρεί ότι **το νέο ΡΣΘ οφείλει να ενσωματώνεται και θεσμοθετείται ως μέρος του ΠΠΧΣΑΑ Κεντρικής Μακεδονίας και όχι ως διακριτό σχέδιο**. Αυτή η επιλογή αναδεικνύει το στρατηγικό χαρακτήρα του σχεδίου, χωρίς παράλληλα να θέτει ένα πρόσθετο επίπεδο σχεδιασμού για τη μητροπολιτική περιοχή Θεσσαλονίκης.

• **Εφαρμογή Οδηγίας SEVESO.**

Στην Κεντρική Μακεδονία, σύμφωνα με τα στοιχεία του ΥΠΕΚΑ, υπάρχουν 84 μονάδες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας SEVESO, εκ των οποίων οι 74 βρίσκονται στην Π.Ε. Θεσσαλονίκης και οι 71 στη Δυτική Θεσσαλονίκη, δηλαδή στην περιοχή που ορίζεται από το Βιομηχανικό Συγκρότημα Διαβατών και τις εκβολές του Δενδροπόταμου, την περιοχή του Καλοχωρίου, τη Σίνδο και επί της Ε.Ο. Θεσσαλονίκης - Έδεσσας έως περίπου τον κόμβο του Αγ. Αθανασίου. Η περιοχή αυτή παρουσιάζει την υψηλότερη πυκνότητα υπόχρεων εγκαταστάσεων στην Ελλάδα, ενώ παράλληλα είναι σε άμεση γειτνίαση με οικιστικές περιοχές και αστικές χρήσεις, οι οποίες όμως εξαπλώθηκαν μετά τη λειτουργία των εν λόγω μονάδων.

Στις παρατηρήσεις του ΤΕΕ/ΤΚΜ για το θέμα, στο πλαίσιο του διαλόγου για το Ρυθμιστικό, επισημαίνεται η μη ύπαρξη ενιαίων προδιαγραφών εκπόνησης ΣΑΤΑΜΕ καθώς και η έλλειψη ουσιαστικής σύνδεσης της πολιτικής προστασίας με το χωρικό σχεδιασμό και τις σχετικές με αυτόν ρυθμίσεις. Για το λόγο αυτό επιβάλλεται να προωθηθούν άμεσα οι σχετικές ενέργειες για να υπάρξει λύση σε ένα θέμα που χρονίζει.

Κύριε Υπουργέ,

Είμαστε στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε περαιτέρω διευκρίνιση και ελπίζουμε σε μία καλή και αποτελεσματική συνεργασία.

Με εκτίμηση

Για το ΤΕΕ/ΤΚΜ
Ο Πρόεδρος

Πάρις Μπίλλιας